

"We're looking for people who like to write."

ling en voeling hadden voor theater. Bedoeling was die auteurs een praktijkervaring te bieden: concreet betekende dat dat er altijd een speelleider aanwezig was, vier acteurs en één of twee auteurs. Er werd vier à vijf maanden gewerkt en dan kon er eventueel een vervolg komen. In een dergelijke workshopformule bracht de auteur bijvoorbeeld een stuk tekst aan, de acteurs improviseerden daarop, de resultaten werden naast elkaar gelegd, er werd verder gewerkt of opnieuw begonnen enzovoort... Het Instituut wordt gesubsidiëerd door WVC en door Onderwijs. De auteur verdiende zo'n 70.000 BF per maand.

Aan de **Hochschule der Künste** (Berlijn), werd in 1990 gestart met de studierichting 'Scenisches Schreiben', gestoeld op de ervaring met het **Pilotproject 'Autorenwerkstatt'**, dat aan dezelfde Hogeschool werd georganiseerd tussen 1981 en 1987. De opleiding loopt over acht semesters en

omvat o.a. "Szenen schreiben", "szenische Arbeit" en "systematische Dramaturgie". Toelatingsvoorwaarde is "die künstlerische Begabung zum szenischen Schreiben sowie eine auf das Theater ausgerichtete Ausdrucks- und Gestaltungsfähigkeit". Na het eerste jaar moet de student een proef afleggen waarna de lesgevers beslissen of hij mag verdergaan. Onder begeleiding van twee auteurs (Heiner Müller en Yaak Karsunke) worden schrijvend allerlei technieken en dramatische vormen verworven. De "systematische Dramaturgie" analyseert de vormen en werkwijzen van grote theaterauteurs en via de "szenische Arbeit" worden teksten aan de praktijk getoetst (ensceneringsmogelijkheden e.d.). Zoals in 't **Colofon** bestaat de "Abschlussprüfung" uit een "künstlerische Abschlussarbeit" (met verdediging). Wezenlijk verschil met 't **Colofon** is wel dat de Duitse opleiding een afdeling is binnen de theateropleiding, hetgeen de overstap naar de theaterpraktijk aanzienlijk vergemakkelijkt. Een mogelijk pluspunt.

Sinds het begin van de jaren tachtig lopen in Frankrijk verscheidene initiatieven, gecoördineerd door een aantal van de ontelbare culturele stichtingen, organisaties, verenigingen en instanties die dat land rijk is. We brengen ze hier gemakshalve samen onder de noemer '**Ateliers d'écriture dramatique**'. Voornaamste animatoren van deze 'ateliers' zijn Michel Vinaver, Daniel Lemahieu, Jean-Pierre Sarrazac en Mike Sens. De werkvorm en de duur worden soms aangepast aan de context waarin het atelier wordt gehouden (gezelschap, school, universiteit, festival...) maar meestal wordt er gewerkt volgens hetzelfde stramien. Rode draad: het literair karakter van de ateliers - Vinaver formuleert het in de vorm van een paradox: "Pour faire de bonnes pièces, l'auteur a intérêt à ne pas penser à la scène, mais à concentrer ses forces sur la production d'une parole agissante au maximum". Daarbij worden de auteurs of aspirant-auteurs ('écrivants', zegt Vinaver) constant aangemoedigd om hun eigen taal te vinden ('On ne travaille pas l'écriture mais une écriture, fondée sur le parcours singulier d'une personne qui s'applique à acquérir des savoir-faire capables de structurer des pièces d'exercice' - Daniel Lemahieu). Een paar resultaten: in de zes ateliers die Mike Sens van '84 to '89 leidde werden 105 stukken geproduceerd, naderhand

gepubliceerd en soms gespeeld. In '89 werden dertien ateliers geleid in middelbare scholen, teksten gelezen, gespeeld, contacten met theatermensen...

Het **Centre National des Ecritures du Spectacle**, gevestigd in de **Chartreuse** van Villeneuve Lez Avignon, nodigt auteurs (en ook gezelschappen) uit om er een aantal weken of maanden te verblijven en te werken. Writers in residence dus, maar meer dan dat: het centrum biedt hen discussieforums, contacten met praktijkmensen (Avignon!), 'laboratoires' (schriftuur, mise-en-scène, tekstanalyse), colloquia, seminars... Daarnaast wil **La Chartreuse** een promotie- en documentatiecentrum zijn dat bijvoorbeeld contacten legt met uitgeverij en regisseurs, met radio- en tv-producers, dat teksten bijeenbrengt en toegankelijk maakt voor een breder publiek... De laatste drie jaar hebben 54 theaterauteurs er gewoond en gewerkt.

In Manchester opereren de **North West Playwrights' Workshops**, een toneelschrijfproject met regionaal karakter, maar dat ook nationaal nogal hoge ogen gooit. 'Workshop' betekent hier iets anders: auteurs (beginnende, gevestigde, gesubsidiëerde, in opdracht werkende...) kunnen hun stukken naar de NWPW opsturen en 'professional readers' selecteren er een zestal uit voor een 'script-in-hand performance' (met professionele regisseur, dramaturg en acteurs). Dat wordt dan een soort festival met opvoeringen, lezingen en discussies achteraf tussen het publiek en de makers. De niet geselecteerde teksten worden teruggestuurd met 'detailed and positive reports'. Enige voorwaarde: het stuk mag nog niet in productie genomen zijn. Bedoeling: het programmeren en opvoeren van nieuwe teksten bevorderen. ("Ten years ago very few new plays were being produced by North West Theatres. Now every repertory theatre regularly programmes new work." - uit de informatiebrochure van NWPW).

En bij ons

Buiten onze grenzen gonst het van de activiteit, zo lijkt het. Hoogste tijd dus om hier iets te beginnen? Toch even rustig neerzitten na al dat buitenlands geweld en een kleine rondvraag 'bij ons' organiseren.